

CÔNG TÁC ĐÀO TẠO, BỒI DƯỠNG VỀ DU LỊCH XANH CHO SINH VIÊN VÀ CÁC TỔ CHỨC, CÁ NHÂN THAM GIA LÀM DU LỊCH TẠI NINH BÌNH

Phạm Thị Thu Thủy¹

Ngày nhận bài: 14/6/2025

Ngày chấp nhận đăng: 22/12/2025

Tóm tắt: Phát triển du lịch xanh (DLX), bền vững dựa trên những lợi thế về văn hoá, con người, tự nhiên được xác định là chiến lược quan trọng trong định hướng phát triển du lịch tại Ninh Bình hiện nay. Bài viết dưới đây tập trung vào công tác đào tạo và bồi dưỡng nguồn nhân lực DLX tại Ninh Bình để hiện thực hoá định hướng phát triển này. Trên cơ sở tổng hợp và phân tích tài liệu về đào tạo DLX, nghiên cứu kết hợp với phỏng vấn đại diện các lực lượng tham gia vào hoạt động đào tạo nguồn nhân lực du lịch tại Ninh Bình để làm rõ thực trạng giáo dục DLX, hướng đến đối tượng là sinh viên và các tổ chức, cá nhân đang hoạt động trong lĩnh vực du lịch tại Ninh Bình. Cuối cùng, nghiên cứu đề xuất các giải pháp cụ thể nhằm tối ưu hóa hiệu quả của công tác đào tạo và bồi dưỡng, từ đó đáp ứng nhu cầu phát triển bền vững của ngành du lịch tỉnh.

Từ khóa: Du lịch xanh, nguồn nhân lực du lịch xanh, giáo dục du lịch xanh

EDUCATION AND TRAINING FOR GREEN TOURISM AMONG STUDENTS AND TOURISM STAKEHOLDERS IN NINH BINH PROVINCE

Abstract: Leveraging its cultural, human, and natural assets, Ninh Binh province has strategically prioritized sustainable and green tourism development as a key directive in its current tourism strategy. This paper focuses on the education and training in green tourism for human resources in Ninh Binh to actualize this development orientation. Based on a combination of document analysis and in-depth interviews with representatives of key stakeholders involved in tourism training activities, the study seeks to clarify the current state of green tourism education, especially for students and individuals or organizations operating in the tourism sector in the province. Ultimately, the study proposes specific solutions aimed at optimizing the efficacy of education and training, thereby fulfilling the sustainability requirements of the provincial tourism industry.

Keywords: Green tourism, green tourism workforce, green tourism education

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Thế giới ngày nay đang vận động và biến đổi từng ngày với tốc độ nhanh chưa từng có và đặt ra nhiều thách thức với mọi ngành nghề – đặc biệt là ngành du lịch, vốn phụ thuộc trực tiếp vào tài nguyên thiên nhiên, văn hóa và sự ổn định xã hội. Thêm vào đó, khách du lịch sẵn sàng chấp nhận chi trả khi lựa chọn cơ sở lưu trú xanh, dịch vụ DLX với chi phí cao [2]. Trong bối cảnh đó, “du lịch xanh” đã và đang trở thành một hướng phát triển tất yếu của ngành du lịch toàn cầu. Du lịch xanh không chỉ đơn thuần là đi du lịch tới những nơi gần gũi thiên nhiên mà còn bao gồm toàn bộ quá trình tổ chức, vận hành, phục vụ và trải nghiệm du lịch theo hướng tiết kiệm tài nguyên, giảm thiểu tác động tiêu cực đến môi trường và mang lại lợi ích cho cộng đồng địa phương. Sản phẩm DLX bao gồm “xanh” từ vận chuyển, lưu trú, ăn uống, ... đặc biệt là cần nguồn nhân lực “xanh”.

¹ Khoa Văn hoá - Du lịch, Trường Đại học Hoa Lư, Email: ptthuy@hluv.edu.vn

Tại Việt Nam, Chiến lược phát triển du lịch đến năm 2030, theo Quyết định số 147/QĐ-TTg ngày 22/1/2020 của Thủ tướng Chính phủ đã xác định định hướng phát triển du lịch gắn với các nguyên tắc bền vững và bao trùm trên nền tảng trường xanh. Chiến lược này không chỉ thể hiện tầm nhìn dài hạn nhằm nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia, mà còn là định hướng lâu dài trong điều kiện biến động của thế giới. Trong khi đó, Ninh Bình đang sở hữu nhiều di sản có giá trị - nguồn lực quan trọng cho sự phát triển kinh tế - xã hội của địa phương, như vị trí địa lý, tài nguyên du lịch đa dạng và phong phú, truyền thống lịch sử, văn hóa lâu đời... đặc biệt là di sản thế giới Quần thể danh thắng (QTDT) Tràng An. Nhờ phát huy hiệu quả những thế mạnh đó, Ninh Bình đã trở thành điểm đến “an toàn - thân thiện - hấp dẫn” và là một trong các tỉnh tốp đầu trong cả nước về tốc độ phát triển du lịch. Hiện nay, Ninh Bình xác định phát triển du lịch theo hướng xanh, bền vững, dựa trên nền tảng giá trị văn hóa, con người và thiên nhiên của địa phương chính vì vậy nâng cao chất lượng nguồn nhân lực theo hướng DLX là cần thiết và phù hợp. Các hoạt động đào tạo, bồi dưỡng kiến thức, nghiệp vụ cho nguồn nhân lực du lịch tại Ninh Bình, bên cạnh các trường trung cấp, cao đẳng, đại học trong tỉnh còn có sự phối hợp của các trường Đại học từ Hà Nội. Chính sự quan tâm đến công tác phát triển nguồn nhân lực du lịch đã góp phần tạo nên những kết quả ấn tượng. Năm 2024, du lịch Ninh Bình đón trên 8,7 triệu lượt khách, vượt 16% so với kế hoạch đề ra và tăng gần 30% so với năm 2023 cao hơn thời điểm trước Covid, năm 2019 (7,65 triệu lượt khách). Trong đó, khách nội địa đón 7,2 triệu lượt khách, khách quốc tế đón trên 1,5 triệu lượt khách. Doanh thu ước đạt 9.100 tỷ đồng, tăng 40,15% so với năm 2023 [5]. Tuy nhiên, công tác đào tạo và bồi dưỡng nguồn nhân lực du lịch tại Ninh Bình vẫn còn một số hạn chế, nghiên cứu “*Công tác đào tạo, bồi dưỡng về DLX cho sinh viên và các tổ chức, cá nhân tham gia làm du lịch tại Ninh Bình*” góp phần đánh giá thực trạng và đề xuất một số giải pháp phát triển đội ngũ nguồn lao động đáp ứng yêu cầu của phát triển DLX trong bối cảnh hiện nay.

2. NỘI DUNG

2.1. Phương pháp nghiên cứu và phạm vi nghiên cứu

Nghiên cứu này được triển khai bằng cách kết hợp hai phương pháp chính: nghiên cứu tài liệu và phỏng vấn sâu, nhằm đảm bảo tính toàn diện trong việc tiếp cận vấn đề phát triển kỹ năng xanh cho sinh viên các tổ chức, cá nhân tham gia làm du lịch tại Ninh Bình. Thứ nhất, phương pháp nghiên cứu tài liệu được sử dụng để thu thập, tổng hợp và phân tích các nguồn tư liệu thứ cấp có liên quan. Cụ thể, các tài liệu được nghiên cứu bao gồm: chương trình đào tạo của ngành du lịch tại trường Đại học Hoa Lư; kế hoạch tổ chức các lớp bồi dưỡng nhân lực du lịch của Sở Du lịch Ninh Bình cùng với các văn bản chính sách và quy định của Nhà nước về công tác đào tạo và phát triển nguồn nhân lực trong lĩnh vực du lịch... Việc phân tích các tài liệu này giúp làm rõ khung lý luận, xác định hiện trạng và định hướng giáo dục kỹ năng xanh trong đào tạo đại học tại Việt Nam. Thứ hai, phương pháp phỏng vấn sâu được tiến hành với một số giảng viên, đơn vị sử dụng lao động và chuyên gia trong lĩnh vực du lịch. Nội dung phỏng vấn bao gồm những quan điểm về thực tế đào tạo và bồi dưỡng kiến thức, kỹ năng DLX cho đội ngũ lao động du lịch tại Ninh Bình trong những năm gần đây. Kết quả phỏng vấn góp phần bổ sung làm rõ hơn các vấn đề nghiên cứu đặt ra.

2.2. Các văn bản chính sách của Nhà nước về du lịch xanh

Du lịch xanh là loại hình du lịch dựa vào tự nhiên và văn hóa, có giáo dục môi trường, đóng góp cho nỗ lực bảo tồn và phát triển bền vững, với sự tham gia tích cực của cộng đồng địa phương, cốt lõi của DLX là sản phẩm DLX [1]. Du lịch xanh cũng chính là du lịch bền vững nhưng đặt trọng tâm nhận thức vào vấn đề môi trường và thích ứng với biến đổi khí hậu, trong khi không bỏ qua các khía cạnh bền vững khác về kinh tế, xã hội và văn hoá. Nhà nước đã có nhiều chính sách, chiến lược phát triển DLX như Quyết định số 2473/QĐ-TTg về Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam; Luật Du lịch 2017; Nghị quyết số 08-NQ/TW của Bộ Chính trị ngày 16/11/2017 về phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn; Quyết định số 147/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2050;

Quyết định số 882/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ về Kế hoạch hành động quốc gia về tăng trưởng xanh giai đoạn 2021–2030...

Tỉnh Ninh Bình cũng đã ban hành nhiều nghị quyết, quyết định, chương trình phát triển du lịch. Đặc biệt, Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XXII (nhiệm kỳ 2020 - 2025) xác định, đầu tư hạ tầng phát triển du lịch thành ngành kinh tế mũi nhọn là một trong 3 khâu đột phá chiến lược, tạo hướng chuyển dịch cơ cấu kinh tế mạnh mẽ; chuyển đổi cơ cấu kinh tế từ công nghiệp khai thác vật liệu xây dựng sang phát triển du lịch, tạo mô hình tăng trưởng xanh. Đặc biệt, xác định nguồn nhân lực là yếu tố then chốt trong phát triển du lịch Ninh Bình, ngày 12/7/2023, HĐND tỉnh Ninh Bình đã ban hành Nghị quyết số 105/2023/NQ-HĐND về việc ban hành Quy định một số chính sách hỗ trợ phát triển du lịch trên địa bàn tỉnh giai đoạn 2023- 2030. Đối tượng áp dụng của Nghị quyết là các tổ chức, hộ gia đình, cá nhân đang thực hiện các hoạt động phát triển du lịch trên địa bàn tỉnh. Nghị quyết 105 tập trung hỗ trợ phát triển 4 nhóm vấn đề chính, trong đó có hỗ trợ phát triển nguồn nhân lực du lịch bao gồm các nội dung: hỗ trợ tổ chức các lớp tập huấn, bồi dưỡng nghiệp vụ, kiến thức du lịch; hỗ trợ người dân địa phương và lao động tham gia các khóa đào tạo nghề du lịch tổ chức trên địa bàn tỉnh [7]. Nghị quyết số 105/2023/NQ-HĐND được coi như đòn bẩy để thúc đẩy du lịch phát triển mạnh mẽ hơn nữa trong thời gian tới, góp phần sớm đưa du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn của tỉnh.

Các chính sách về phát triển du lịch trên của địa phương và của cả nước là yếu tố đảm bảo và thúc đẩy du lịch Việt Nam nói chung và du lịch Ninh Bình nói riêng phát triển du lịch theo hướng tăng trưởng xanh.

2.3. Công tác giáo dục du lịch xanh đối với sinh viên ngành Du lịch tại Ninh Bình

Giáo dục du lịch trên thế giới đã được phát triển theo hướng vừa nhấn mạnh vào việc học khái niệm theo quan điểm học thuật, vừa chú trọng đến nhu cầu hiểu biết về kiến thức nghề nghiệp, vừa hình thành, phát triển cho người học kiến thức, kỹ năng, hành vi sử dụng và bảo vệ tài nguyên của du lịch [5]. Đó chính là giáo dục du lịch bền vững, giáo dục DLX. Nội dung giáo dục về DLX được các cơ sở đào tạo du lịch ở Việt Nam quan tâm đưa vào chương trình đào tạo và thông qua hoạt động ngoại khoá. Đánh giá về thực trạng giáo dục DLX ở một số trường Đại học cũng đã có một số nghiên cứu. Cao Thị Hoa và cộng sự (2022) đã nghiên cứu về thực trạng giáo dục và truyền thông về DLX tại Khoa Du lịch, Trường Đại học Huế, hướng tới đề xuất các giải pháp nâng cao hiệu quả công tác giáo dục, truyền thông về DLX của nhà trường như: (1) nâng cao nhận thức về DLX cho sinh viên, (2) gắn giáo dục DLX với hoạt động đào tạo tại các cơ sở giáo dục [4]. Vũ Hương Giang và cộng sự (2024) đã chỉ ra 5 giải pháp nhằm tăng cường kỹ năng xanh cho sinh viên ngành Du lịch Đại học Mở cụ thể là (1) tăng thời lượng dành cho các học phần, chuyên đề về phát triển bền vững, giảm tác động tới môi trường, (2) tăng cường các hoạt động ngoại khoá, (3) thúc đẩy tinh thần sáng tạo của sinh viên và tinh thần khởi nghiệp, (4) tăng cường sự phối kết hợp với các doanh nghiệp tổ chức bảo vệ môi trường, (5) khuyến khích sinh viên tham gia vào các chiến dịch bảo vệ môi trường [3].

Vấn đề giáo dục DLX cho sinh viên và các tổ chức, cá nhân tham gia làm du lịch tại Ninh Bình cũng rất được coi trọng. Hiện nay, trên địa bàn tỉnh Ninh Bình có một số trường trung cấp, trường cao đẳng và 1 trường Đại học đào tạo các mã ngành lĩnh vực du lịch. Các trường cao đẳng và trung cấp này tập trung đào tạo 2 mã nghề là Nghề hướng dẫn du lịch và Kỹ thuật chế biến món ăn dành cho đối tượng là học sinh các trường GDNN – GDTX. Khung chương trình đào tạo hệ Trung cấp và Cao đẳng các mã ngành chưa thể hiện rõ nét nội dung về giáo dục DLX. Đối tượng đào tạo là học sinh của các trường GDNN-GDTX vừa học nghề vừa học văn hoá nên triển khai các hoạt động ngoại khoá với mục đích giáo dục về DLX, phát triển du lịch bền vững là rất khó khăn. Trường Đại học Hoa Lư là trường đại học duy nhất tại Ninh Bình đào tạo ngành Du lịch từ năm 2019². Chương trình ngành du lịch của nhà trường được thiết kế để đào tạo ra những cử nhân

² Từ năm 2007, Trường Đại học Hoa Lư đào tạo ngành Việt Nam học (chuyên ngành Văn hoá – Du lịch) đến năm 2019, trường bắt đầu tuyển sinh đào tạo mã ngành Du lịch đáp ứng nhu cầu của thị trường lao động.

không chỉ giỏi về chuyên môn, nghiệp vụ mà còn có ý thức sâu sắc về bảo vệ môi trường, tôn trọng văn hóa bản địa, góp phần xây dựng ngành du lịch phát triển bền vững trong tương lai. Nếu những cử nhân du lịch này có nhận thức đầy đủ về DLX sẽ góp phần lan toả tầm quan trọng của DLX tới nhiều tầng lớp nhân dân; trước tiên, đó chính là đối tượng sinh viên và thanh niên. Sau khi tốt nghiệp, họ sẽ là đối tượng trực tiếp tương tác với các bên liên quan trong hoạt động cung cấp dịch vụ DLX cho du khách, đặc biệt lan toả ý thức bảo vệ môi trường tới du khách. Mục tiêu giáo dục DLX của nhà trường là: (1) nâng cao nhận thức cho sinh viên về tầm quan trọng của DLX và phát triển bền vững; (2) phát triển kỹ năng áp dụng các nguyên tắc DLX để thiết kế các tour du lịch thân thiện với môi trường, hợp tác với các đối tác có trách nhiệm; (3) Có khả năng cung cấp thông tin và hướng dẫn du khách về cách du lịch có trách nhiệm; (4) Có khả năng hỗ trợ cộng đồng địa phương tạo ra các cơ hội kinh tế cho người dân địa phương thông qua du lịch đồng thời tham gia vào các hoạt động bảo tồn di sản văn hóa và thiên nhiên....

Các học phần trong chương trình đào tạo của nhà trường được phân bổ đều trong các kỳ học và bắt đầu ngay từ năm thứ Nhất để sinh viên sớm hình thành ý thức về tầm quan trọng của việc bảo vệ giá trị văn hoá, tự nhiên hướng tới mục tiêu phát triển du lịch bền vững.

Về phương pháp đào tạo:

Thứ nhất, tích hợp các kiến thức về DLX trong nhiều học phần trong chương trình đào tạo:
Các hình thức giáo dục DLX bao gồm các giờ giảng trên lớp và các hoạt động ngoài giờ. Trên lớp, sinh viên được giao nhiệm vụ chuẩn bị các case study về các mô hình DLX ở Việt Nam hoặc trên thế giới sau đó trình bày trước lớp dưới dạng power point hoặc video sau đó thảo luận dưới sự điều hành của giảng viên.

Bảng 1. Các học phần có nội dung giáo dục về du lịch xanh trong chương trình đào tạo ngành Du lịch trường Đại học Hoa Lư

STT	Học phần	Nội dung liên quan đến du lịch xanh	Phương pháp giảng dạy
1	Môi trường và phát triển	Học phần giới thiệu cho sinh viên một cái nhìn khái quát nhất về: môi trường, phát triển, sinh thái; về quan hệ giữa tài nguyên, môi trường và sự phát triển... từ đó giúp sinh viên chỉ ra được các tác động đối với môi trường và các giải pháp bảo vệ môi trường phù hợp đối với các hoạt động phát triển đồng thời có nhận thức đúng đắn về mối quan hệ giữa con người và môi trường, những vấn đề về bảo vệ và sử dụng hợp lý tài nguyên phục vụ phát triển bền vững.	- Phân tích các case study về tác động môi trường của các hoạt động du lịch cụ thể. - Thảo luận về các giải pháp phát triển du lịch bền vững tại các địa phương.
2	Tài nguyên du lịch	Học phần cung cấp những vấn đề lí luận và bức tranh chung về tài nguyên du lịch Việt Nam, ý nghĩa của tài nguyên trong sự phát triển du lịch, mối quan hệ giữa tài nguyên du lịch và các lĩnh vực. Qua đó, người học có thái độ chủ động, tích cực và vận dụng sáng tạo những kiến thức đã học vào thực tiễn nghề nghiệp, hình thành ý thức và hành động đúng đắn, phù hợp trong việc gìn giữ, bảo vệ, quản lí, khai thác, tôn tạo tài nguyên, môi trường du lịch của đất nước theo hướng tiết kiệm, bền vững.	Thuyết trình về các tài nguyên du lịch làm nổi bật ý nghĩa của công tác giữ gìn giá trị tài nguyên du lịch
3	Du lịch cộng đồng và homestay	Học phần cung cấp các kiến thức lí luận về du lịch cộng đồng và homestay nói chung và du lịch cộng đồng ở Việt Nam nói riêng. Qua đó, sinh viên có thái độ nghiêm túc, tích cực trong học tập và có nhận thức đúng đắn về du lịch cộng đồng và homestay, góp phần bảo tồn các giá trị tự nhiên và văn hóa, phát triển du lịch trên nguyên tắc phát triển bền vững.	Nghiên cứu trường hợp các mô hình du lịch cộng đồng ở Việt Nam và ở Ninh Bình

4	Du lịch sinh thái	Học phần cung cấp các kiến thức lý luận về du lịch sinh thái từ đó có nhận thức đúng đắn về du lịch sinh thái, từ đó nâng cao ý thức của bản thân cũng như cộng đồng trong việc bảo tồn các giá trị tự nhiên và văn hóa, phát triển du lịch trên nguyên tắc bảo tồn và bền vững.	Đánh giá tác động môi trường của một dự án du lịch sinh thái cụ thể.
5	Du lịch bền vững	Học phần cung cấp những kiến thức cơ bản về du lịch bền vững và du lịch có trách nhiệm. Qua đó, người học có thái độ học tập tích cực, chủ động, có tinh thần trách nhiệm trong việc bảo vệ giá trị tài nguyên du lịch, xây dựng các sản phẩm du lịch có trách nhiệm, phát triển du lịch bền vững tại các điểm du lịch cụ thể.	- Khảo sát các mô hình du lịch xanh tại Ninh Bình - Đánh giá tính bền vững tại điểm du lịch cụ thể

(Nguồn: Tổng hợp từ Chương trình đào tạo ngành Du lịch, trường Đại học Hoa Lư ban hành 3/2025)

Thứ hai, thực hành, thực tế tại các mô hình DLX: Ở bậc đại học, giáo dục về ý thức bảo vệ môi trường, các giá trị bản địa phải đi cùng với hoạt động thực hành. Ở một số học phần như du lịch sinh thái, du lịch bền vững, giảng viên tổ chức các tiết học thực tế tại các điểm du lịch, các doanh nghiệp du lịch, qua đó sinh viên có cơ hội nhận diện trực tiếp những vấn đề liên quan đến môi trường du lịch và đề xuất các giải pháp. Ví dụ học phần du lịch bền vững, sinh viên được đi thực tế tại khu du lịch Thung Nham – nơi đây được coi là mô hình mẫu của DLX tại Ninh Bình hiện nay. Sau chuyến đi sinh viên có khả năng nhận diện, phân tích được những khía cạnh “xanh” của sản phẩm du lịch tại Thung Nham và đưa ra các tồn tại hạn chế trong hoạt động cung cấp dịch vụ xanh tại đây.

Thứ ba, khuyến khích sinh viên tham gia các hoạt động bảo vệ môi trường, tình nguyện DLX, cuộc thi về DLX... nhà trường thường xuyên tổ chức các hoạt động ngoại khóa với các chủ đề về DLX cho sinh viên ngành Du lịch như chương trình “Sức trẻ sinh viên ngành Du lịch trường đại học Hoa Lư” tại Hang Múa năm 2023 với chủ đề “Sinh viên du lịch chọn DLX”, phối hợp với Hiệp hội Du lịch tỉnh Ninh Bình tổ chức chương trình “Chung tay bảo vệ môi trường và Giải chạy Barefoot (chân trần) trên bãi biển” tại Cồn Nổi (Kim Sơn), tham gia lễ phát động “Hành động vì du lịch xanh” tại Khu vực cổng đá Tràng An 1/2025 do HHDL Ninh Bình tổ chức... Đặc biệt, trong 4 năm lại đây, CLB Du lịch của nhà trường tổ chức cuộc thi “Tôi yêu du lịch Ninh Bình” dành cho đối tượng là sinh viên của nhà trường và học sinh THPT trong tỉnh. Cuộc thi góp phần lan tỏa tình yêu đối với quê hương Ninh Bình và những giá trị đặc sắc của Ninh Bình đối với cộng đồng thông qua các video. Năm 2025, cuộc thi đã được tổ chức với chủ đề “Hành trình xanh – Tương lai xanh” thu hút tới 204 thí sinh tham gia với nội dung giới thiệu các sản phẩm DLX của Ninh Bình và truyền tải thông điệp tiêu dùng xanh tới du khách và cộng đồng.

Bảng 2. Một số chương trình hoạt động với mục đích giáo dục du lịch xanh dành cho học sinh/ sinh viên trường Đại học Hoa Lư

STT	Tên chương trình	Năm tổ chức	Đơn vị tổ chức	Số lượng học sinh và sinh viên tham gia
1	Cuộc thi “Tôi yêu du lịch Ninh Bình lần IV”	2025	Trường Đại học Hoa Lư	204
2	Lễ phát động “Hành động vì du lịch xanh”	2025	Hiệp hội du lịch Ninh Bình	50
3	Cuộc thi “Tôi yêu du lịch Ninh Bình lần III”	2024	Trường Đại học Hoa Lư	40
4	Cuộc thi “Sức trẻ Đại học Hoa Lư” với chủ đề “Sinh viên du lịch chọn Du lịch xanh”	2023	CLB Du lịch trường Đại học Hoa Lư	65

5	Cuộc thi “Tôi yêu du lịch Ninh Bình lần II”	2023	CLB Du lịch trường Đại học Hoa Lư	63
6	Cuộc thi “Tôi yêu du lịch Ninh Bình lần I”	2022	CLB Du lịch trường Đại học Hoa Lư	18
7	Sự kiện “Chung tay bảo vệ môi trường và Giải chạy Barefoot (chân trần) trên bãi biển” tại Cồn Nổi (Kim Sơn)	2020	Hiệp hội du lịch Ninh Bình	21

(Nguồn: Tổng hợp từ Báo cáo các hoạt động Khoa Văn hoá – Du lịch, Trường đại học Hoa Lư giai đoạn 2020 - 2025)

Thứ tư, tổ chức các buổi tọa đàm: với sự tham gia của chuyên gia trong lĩnh vực du lịch và phát triển bền vững như đại diện ban Quản lý khu du lịch sinh thái Tràng An, đại diện một số khu điểm du lịch trong QTDT Tràng An, nội dung giới thiệu về các giá trị nổi bật của QTDT Tràng An và các quy định về bảo tồn di sản. Thông qua các hoạt động này, nhận thức của sinh viên về tầm quan trọng của việc giữ gìn sự toàn vẹn của di sản được nâng cao, sinh viên, giảng viên có cơ hội trao đổi với chuyên gia về các vấn đề mình quan tâm đến di sản địa phương.

Thứ năm, trong chương trình đào tạo còn trang bị kiến thức và kỹ năng về DLX đối với từng vị trí việc làm cụ thể như lễ tân, hướng dẫn du lịch, nhân viên buồng, xây dựng chương trình du lịch, tư vấn bán sản phẩm... Cụ thể các nhóm khía cạnh được hướng dẫn như: (1) Giảm thiểu rác thải nhựa, (2) Tiết kiệm năng lượng nơi làm việc, (3) Giữ gìn vệ sinh môi trường làm việc.

Với việc triển khai lồng ghép giờ học trên lớp và ngoài giờ, sinh viên rất hứng thú được học lý thuyết với thực hành, qua đó dễ dàng tiếp cận và ghi nhớ về DLX, thúc đẩy sinh viên hành động hình thành những kỹ năng nhận biết các khía cạnh của DLX hướng tới mục tiêu của nhà trường đào tạo ra những sinh viên có thể trở thành những người tiên phong trong việc thúc đẩy DLX và bền vững.

2.4. Về công tác bồi dưỡng du lịch xanh cho đối tượng tổ chức, cá nhân làm du lịch trên địa bàn tỉnh Ninh Bình

Nguyễn Thị Quỳnh Hương, Nguyễn Văn Hạnh (2023), đã chỉ ra có 7 nhân tố có tác động cùng chiều với phát triển DLX tại Ninh Bình theo thứ tự tác động từ cao đến thấp, cụ thể là: tài nguyên du lịch; nguồn nhân lực du lịch; chính sách phát triển DLX; sản phẩm DLX; sự tham gia của cộng đồng địa phương vào việc phát triển DLX; môi trường xanh; cơ sở hạ tầng và cơ sở vật chất kỹ thuật du lịch [6]. Như vậy, DLX không chỉ gắn với các trải nghiệm các điểm đến sinh thái, mà nguồn nhân lực “xanh” được xác định là yếu tố quan trọng góp phần tạo ra sự thành công của việc bảo tồn di sản và phát triển DLX. Để đáp ứng nhu cầu phát triển của ngành, công tác bồi dưỡng nguồn nhân lực tại Ninh Bình cần được đặc biệt chú trọng. Các kế hoạch bồi dưỡng được xây dựng và triển khai hàng năm, có sự phối hợp chặt chẽ giữa Sở Du lịch Ninh Bình, các đơn vị quản lý du lịch, các cơ sở đào tạo, Hiệp hội Du lịch và các doanh nghiệp du lịch trên địa bàn tỉnh. Sở Du lịch đóng vai trò chủ trì, chỉ đạo và quản lý các hoạt động bồi dưỡng, đồng thời huy động sự tham gia của các bên liên quan để đảm bảo hiệu quả và tính thiết thực của chương trình. Trong năm 2024, Sở Du lịch Ninh Bình đã tổ chức 06 lớp bồi dưỡng kỹ năng, nghiệp vụ du lịch cho hơn 400 học viên là nhân viên các đơn vị kinh doanh du lịch trên địa bàn tỉnh; 03 lớp đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực quản lý, khai thác giá trị Di sản và bồi dưỡng nâng cao nhận thức cộng đồng trong việc bảo tồn giữ gìn Di sản tại 02 khu, điểm du lịch: Khu du lịch văn hóa tâm linh núi chùa Bái Đính và Khu du lịch Hang Múa [8]. Đồng thời, Sở Du lịch Ninh Bình đã bàn giao Giấy chứng nhận cho các đơn vị: Công ty

TNHH Dịch vụ du lịch Trảng An; Công ty TNHH MTV Cuộc sống Ninh Bình; Công ty TNHH MTV TMDV Lạc Hồng hoàn thành Chương trình bồi dưỡng nguồn nhân lực quản lý khai thác giá trị Di sản thế giới QTDT Trảng An gắn với phát triển du lịch.

Các lớp bồi dưỡng có thời gian từ 1-2 ngày với số lượng tham dự khoảng 50 học viên/lớp. Trong những khoá bồi dưỡng này, nội dung giáo dục DLX chủ yếu tập trung vào đào tạo kỹ năng truyền đạt tới du khách các giá trị xanh trong sản phẩm mà doanh nghiệp cung cấp để du khách có những trải nghiệm khác biệt về sản phẩm DLX so với các sản phẩm du lịch đại trà khác. Đồng thời, tham gia khoá bồi dưỡng, người lao động được tập huấn về kỹ năng giao tiếp và ứng xử khi hướng dẫn khách thực hiện hành vi thân thiện với môi trường và tôn trọng văn hoá bản địa trong quá trình sử dụng dịch vụ du lịch mà không gây khó chịu cho khách. Ví dụ như hướng dẫn người chèo đò cung cấp các thông tin về quy định sử dụng rác thải nhựa trong khu du lịch cho du khách phải được thực hiện trước khi khách có ý định sử dụng đồ uống đựng trong chai nhựa thay vì nhắc khách sau khi thấy họ sử dụng... Hay như ở KDL sinh thái Thung Nam, người chèo đò khéo léo giới thiệu cho khách biết các loài chim đang được bảo tồn ở đây với số lượng lớn nhờ ý thức bảo vệ môi trường của cộng đồng và của tất cả các khách du lịch đã đến đây, qua đó khuyến khích du khách thực hành các hành vi DLX. Các khoá bồi dưỡng này đã bước đầu hỗ trợ doanh nghiệp trong công tác nâng cao chất lượng nguồn nhân lực DLX cho doanh nghiệp du lịch theo nghị quyết Nghị quyết số 105/2023/NQ-HĐND tỉnh.

Công tác bồi dưỡng lao động phục vụ DLX tại Ninh Bình đã và đang được triển khai một cách đồng bộ, có hệ thống và có sự phối hợp hiệu quả giữa các bên liên quan. Các lớp bồi dưỡng được tổ chức hằng năm tập trung vào các kỹ năng thiết yếu như truyền thông giá trị xanh, ứng xử thân thiện với môi trường và tôn trọng văn hóa bản địa. Mặc dù thời lượng mỗi khóa học còn ngắn và số lượng học viên còn hạn chế, song theo phản hồi từ các doanh nghiệp du lịch, các lớp bồi dưỡng bước đầu đã tạo được tác động tích cực trong việc nâng cao nhận thức và chất lượng phục vụ của người lao động trong ngành. Việc lồng ghép nội dung bảo tồn di sản và giáo dục hành vi du lịch bền vững vào chương trình đào tạo là điểm sáng đáng ghi nhận, góp phần thúc đẩy hình ảnh Ninh Bình trở thành điểm đến gắn với DLX có trách nhiệm.

2.5. Một số giải pháp nâng cao hiệu quả công tác đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực du lịch xanh tại Ninh Bình

Trong quá trình giáo dục DLX cho sinh viên và đội ngũ nguồn nhân lực du lịch tại Ninh Bình còn một số hạn chế. *Thứ nhất*, nội dung giáo dục DLX chưa được hệ thống một cách đầy đủ, mới chỉ thể hiện thông qua một số học phần trong chương trình đào tạo. Trong khi đó, sự khan hiếm về nguồn tài liệu, tư liệu tham khảo về DLX dẫn đến khó khăn cho các cơ sở đào tạo trong việc cập nhật trong phát triển chương trình đào tạo và xây dựng các chương trình bồi dưỡng. *Thứ hai*, các hoạt động trải nghiệm thực tế của sinh viên tuy đã có nhưng số lượng còn ít với nội dung và hình thức tổ chức chưa phong phú, đa dạng. *Thứ ba*, một số doanh nghiệp còn chưa quan tâm đến phát triển năng lực DLX cho nhân viên. Thực tiễn cho thấy, công tác bồi dưỡng kiến thức du lịch cho nhân viên không phát sinh nhiều chi phí nhưng duy trì, chuẩn hoá quy trình cung cấp dịch vụ DLX cần chi phí đầu tư cao hơn rất nhiều. Vì vậy, các doanh nghiệp còn e ngại trong việc tạo điều kiện cho người lao động tham gia các lớp bồi dưỡng về DLX.

Những tồn tại trong công tác giáo dục DLX, cần thiết phải có những giải pháp khắc phục nhằm đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững hướng tới từng đối tượng cụ thể. Các nội dung giáo dục nên tập trung vào kiến thức về du lịch bền vững, bảo vệ tài nguyên thiên nhiên, giảm thiểu chất thải, phát triển du lịch sinh thái và cộng đồng, trong đó chương trình đào tạo cần được điều chỉnh phù hợp với đặc điểm từng nhóm đối tượng (cộng đồng địa phương, hướng dẫn

viên, chủ doanh nghiệp nhỏ, cán bộ quản lý...). Bên cạnh đó, về phía Sở Du lịch Ninh Bình, các đơn vị sử dụng lao động tại Ninh Bình, đặc biệt là hiệp hội du lịch Ninh Bình phối hợp với các cơ sở đào tạo du lịch để xây dựng các chương trình đào tạo theo hướng "đặt hàng" – tức là thiết kế nội dung và hình thức đào tạo dựa trên nhu cầu thực tế của thị trường và năng lực tiếp thu của học viên. Việc hợp tác này không chỉ giúp tăng tính ứng dụng của chương trình mà còn tạo điều kiện thuận lợi để các doanh nghiệp tham gia vào quá trình đào tạo và tuyển dụng. Cuối cùng, Hiệp hội Du lịch Ninh Bình đóng vai trò khuyến khích các hội viên thực hiện cam kết phát triển bền vững, thực hành DLX qua đó thúc đẩy các doanh nghiệp tăng cường tham gia và tổ chức các lớp bồi dưỡng cho lực lượng lao động của cơ sở mình.

Về phía đơn vị đào tạo, Trường Đại học Hoa Lư với chức năng đào tạo đội ngũ lao động ngành du lịch cho tỉnh, đầu tiên, nội dung đào tạo ngành Du lịch cần gắn với thực tiễn các tiêu chí DLX hiện nay. Khuyến khích giảng viên tham gia các chương trình tập huấn về DLX, cập nhật các mô hình DLX tiêu biểu tại địa phương để cập nhật vào chương trình giảng dạy. Tiếp theo, nhà trường mở rộng quy mô và đối tượng tham gia các sự kiện, cuộc thi về DLX qua đó nâng cao nhận thức của cộng đồng về tầm quan trọng của DLX. Các hoạt động này có thể do Khoa phụ trách chuyên ngành hoặc Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên, các Câu lạc bộ tổ chức và có sự cố vấn chuyên môn của giảng viên chuyên ngành. Các hoạt động cần đặt mục tiêu mở rộng quy mô tham gia, không chỉ giới hạn trong sinh viên ngành du lịch mà còn mở rộng tới các trường THPT. Không chỉ mang ý nghĩa nâng cao nhận thức cho thế hệ trẻ mà còn là cơ sở cho nhiều ý tưởng, giải pháp hay có thể áp dụng. Ngoài ra, trong chương trình đào tạo của nhà trường cần đa dạng các phương pháp giáo dục DLX. Đối với sinh viên năm nhất cần được trang bị các phương pháp học tập hiệu quả các mô hình giáo dục DLX. Đối với sinh viên năm 2, 3 với nền tảng kiến thức sẵn có cần đa dạng các mô đun giáo dục DLX với nhiều loại hình như du lịch sinh thái, du lịch cộng đồng, du lịch văn hóa... Đối với sinh viên năm cuối, tăng cường tập huấn thông qua khảo sát thực tế về thiên nhiên, văn hóa, con người ... phục vụ công việc sau tốt nghiệp. Bên cạnh đó, để việc chuyển đổi xanh trong đào tạo nguồn nhân lực du lịch được thực sự diễn ra và diễn ra có hiệu quả thì cần có sự nỗ lực của các bên liên quan nhằm tạo thành một hệ sinh thái về đào tạo trong đó Hiệp hội du lịch Ninh Bình là cầu nối nhà trường với các doanh nghiệp cung cấp cho sinh viên cơ hội được thực hành và tiếp xúc với các cách làm hay về DLX của cả doanh nghiệp và cộng đồng.

3. KẾT LUẬN

Thực tiễn chỉ ra rằng công tác đào tạo và bồi dưỡng về DLX tại Ninh Bình không chỉ là một giải pháp trước mắt nhằm nâng cao chất lượng nguồn nhân lực du lịch, mà còn là chiến lược lâu dài để phát triển du lịch địa phương một cách bền vững. Đào tạo DLX không thể là một khoá học, ngắn hạn hay theo phong trào, mà cần được tích hợp sâu vào định hướng giáo dục và phát triển năng lực dài hạn gắn kết chặt chẽ với tinh thần học tập suốt đời – một yêu tố then chốt để người lao động du lịch có thể thích ứng liên tục với những thay đổi của môi trường, công nghệ và thị trường. Khi sinh viên và người lao động trong ngành không ngừng học hỏi để trang bị cho mình kiến thức, kỹ năng và thái độ phù hợp, họ sẽ trở thành những “sứ giả xanh” – những người có khả năng lan tỏa các giá trị du lịch có trách nhiệm, thúc đẩy nhận thức cộng đồng và góp phần xây dựng hình ảnh du lịch Ninh Bình thân thiện với môi trường, giàu bản sắc văn hóa và có sức hấp dẫn trên trường quốc tế. Bài viết đóng góp vào việc hệ thống hóa các nội dung và định hướng giáo dục DLX, từ đó đưa ra một số giải pháp thực tiễn có thể áp dụng tại Ninh Bình. Tuy nhiên, để đạt được hiệu quả lâu dài, cần tiếp tục triển khai các nghiên cứu với phạm vi rộng hơn, đặc biệt trong bối cảnh Ninh Bình sau hợp nhất hành chính, nhằm hướng đến mục tiêu khai thác hợp lý, hiệu quả và bền vững nguồn tài nguyên du lịch toàn tỉnh.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Nguyễn Văn Đình (2021), *Bảo tồn và phát triển du lịch xanh Việt Nam*, Tạp chí Môi trường số 1/2021.
- [2] Chia-Jung, c. Pei-Chun, c. (2014), *Preferences and willingness pay for green hotel attributes in tourist choice behavior: the case of Taiwan*, Journal of Travel and Tourism Marketing, 31(8), 937-957.
- [3] Vũ Hương Giang và cộng sự (2024), "*Một số giải pháp nhằm nâng cao kỹ năng xanh chung của sinh viên ngành quản trị dịch vụ du lịch và lữ hành-trường Đại học Mở Hà Nội*." Tạp chí Khoa học Trường Đại học Mở Hà Nội.
- [4] Cao Thị Hoa và cộng sự (2022), *Giải pháp nâng cao chất lượng dạy học về Du lịch xanh cho sinh viên Trường Du lịch-Đại học Huế*, Journal of educational equipment: Applied research, 1(276).
- [5] Nguyễn Đình Hòa, Vũ Văn Hiếu (2004), *Du lịch bền vững*, NXB Quốc gia, Hà Nội.
- [6] Nguyễn Thị Quỳnh Hương, Nguyễn Văn Hạnh (2023), *Các yếu tố ảnh hưởng đến điều kiện phát triển du lịch xanh tại Ninh Bình*, Tạp chí Kinh tế và dự báo, Số 12.
- [7] Hội đồng nhân dân tỉnh Ninh Bình (2023), *Nghị quyết số 105/2023/NQ-HĐND của HĐND tỉnh Ninh Bình: Về việc ban hành Quy định một số chính sách hỗ trợ phát triển du lịch trên địa bàn tỉnh Ninh Bình giai đoạn 2023 – 2030*.
- [8] Sở Du lịch Ninh Bình (2024), *Báo cáo Kết quả thực hiện công tác năm 2024, Phương hướng, nhiệm vụ trọng tâm năm 2025*.

